

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ НІМЕЧЧИНИ

Отрощенко Л.С.

Питання формування іншомовної професійної комунікативної компетентності майбутніх фахівців хвилює педагогів, психологів, лінгвістів та методистів. Ми погоджуємось з О.Першуковою, яка зазначає, що “попит європейського ринку праці ставить нові вимоги до володіння іноземними мовами”. [2, с. 24]

Як зазначено у рішенні Комісії Європейського Співтовариства “Сприяння вивченню мов та багатомовності: план дій на 2004-2006”, прийнятій у Брюсселі 24 липня 2003 року, “здібність розуміти інші мови та розмовляти цими мовами складають головну компетенцію громадянина Європи. Кожен громадянин Європи має крім рідної мови добре розуміти щонайменше дві інші мови та розмовляти цими мовами” [4, с. 4]. У рішенні наголошено, що “знання іноземних мов потрібні для освіти, роботи, культурного обміну та власного розвитку громадянина, вивчення іноземних мов повинно продовжуватись протягом всього життя”. [4, с. 8].

Німеччина не стоїть осторонь європейських процесів, підтримуючи інтенсифікацію вивчення іноземних мов. Так, в оцінці Конференції ректорів вищої школи (HRK) та німецької служби академічних обмінів (DAAD) з приводу проголошення 2001 року Європейським Роком Мов зазначено, що вищі навчальні заклади мають бути націлені на те, щоб зробити можливим вивчення та поглиблене вивчення двох сучасних іноземних мов. Для цього вищі навчальні заклади повинні:

- повсюди, де ще не приписане обов'язкове знання іноземних мов у вимогах до іспитів, створити достатній вибір таких можливостей, також надати можливості складання іспиту екстерном;

- організувати як зразок обов'язкове вивчення англійської мови та іншої іноземної мови для деяких спеціальностей, тобто надати достатньо учбових пропозицій (при використанні нових комунікативних засобів та методів самостійного навчання), організувати навчання та проходження практики за кордоном, інтегровані дво- або багатомовні спеціальності;

- використовувати кредитно-модульну систему при вивченні іноземних мов з метою підвищення мотивації та запровадження єдиної системи стандартів (наприклад, Європейський Мовний Портфель), знання іноземної мови мають бути оцінені та пред'явлені у міжнародному контексті;

- навчання у вищій школі, пред'явлення свідоцтва про достатній рівень володіння іноземною мовою. Це сприятиме мотивації учнів під час вивчення іноземної мови у школі. Також вищі навчальні заклади мають домовитись з іншими учбовими закладами про неперервну мовну освіту. Подібні ініціативи за пропонувати і в інших країнах — наприклад, провести консультації на міжнародному рівні у Франції [3, с. 2].

За 90-х років минулого сторіччя у школах Німеччини випробовують методичну концепцію для вивчення іноземних мов CLIL (“Content and Language Integrated Learning”; німецька назва “Integriertes Inhalts- und Sprachlernen”). Концепція перекладається як “інтегроване вивчення змісту та мови” та передбачає використання іноземної мови під час занять із спеціаль-

ності. На думку німецьких вчених, даний проект має великий потенціал для значного покращання знань з іноземної мови професійного спрямування, адже він базується на інтеграції вивчення фахових предметів з фаховою іноземною мовою.

Однією із форм використання цієї методичної концепції є двомовне (білінгвальне) викладання спеціальних предметів. Взагалі практика двомовного викладання предметів у Німеччині існує вже понад 30 років. Співробітниця Національної Агенції Освіти для Європи Федерального Інституту Професійної Освіти Німеччини Ульріке Шрьодер зазначає, що використання CLIL надає наступні переваги для професійної освіти:

- поширення іншомовної компетентності здійснюється без підвищення кількості годин іноземної мови в розкладі;

- мотивація до вивчення іноземної мови підвищується завдяки змістовно-предметному підходу;

- досягнення цілей навчання неоднорідними групами (зацікавленими і мовою, і предметом);

- визначення навчальних стандартів для більшості професій, які можуть бути узагальнені як "білінгвальні модулі" для CLIL;

- гнучке використання CLIL на уроці: доля "білінгвальної" частини починається із 5 % та може бути підвищена при потребі та можливості;

- отримана мовна компетентність має конкретну повсякденну користь у професійній діяльності. [5, с. 3]

Під егідою спільного європейського мовного проекту LEONARDO DA VINCI "Мовна компетенція для Європи через білінгвальний урок із спеціальності у професійних школах – BILVOC" (2002-2005) та під керівництвом Міністерства Культури та Освіти Федеральної Землі Тюрингії працювало 14 напрямів у 8 державах над узагальнюючими рішеннями стосовно дидактично-методичного оформлення та запровадження концепції CLIL у професійній освіті. Наступні результати отримані:

1. Зразкові модулі навчання та учбові матеріали для спеціальностей техніка, економіка/управління та гастрономія.

2. Дидактично-методичний матеріал.

3. Матеріал для учбових планів спеціальностей метало-техніка, електротехніка, будівництво, економіка і управління та гуманітарних спеціальностей.

4. Рекомендації для підвищення кваліфікації вчителів.

5. Європейський Мовний Портфель для професійної Освіти.

За результатами дослідження, проведеного Конференцією ректорів вищої школи (HRK), найбільша увага вивченню іноземних мов приділяється в навчальних програмах та планах з підготовки економічних спеціальностей, друге місце належить інженерним спеціальностям. Слідом ідуть гуманітарні та соціальні спеціальності. Найнижчий показник мають природознавчі спеціальності [6, с. 1]. Вважаємо, що відмінності у тривалості та інтенсивності курсу іноземної мови зумовлені сферою професійної діяльності майбутніх фахівців.

Аналіз офіційних документів Конференції ректорів вищої школи, Федерального Інституту Професійної Освіти, Федерального Міністерства Освіти та Досліджень, педагогічної літератури дозволяє стверджувати, що німецькі урядовці, дослідники, педагоги вважають, що формуванню іншомовної професійної компетентності також сприяють:

1. Навчання за кордоном.
2. Проходження практики за кордоном.
3. Можливість отримання подвійного диплому.
4. Міжнародна співпраця під час проведення наукових досліджень.

5. Використання новітніх інформаційних технологій під час вивчення іноземних мов.

6. Організація дискурсу (вільної симетричної взаємодії на основі рівності) на уроках з іноземної мови [1, с. 98-99].

7. Участь студентів у міжнародних проектах та програмах Європейського Союзу (SOCRATES, ERASMUS, LEONARDO DA VINCI, MODIME, MEDIA PLUS).

Вивчення ініціатив Німеччини з питання формування іншомовної професійної комунікативної компетентності майбутніх фахівців є дуже важливим для України щодо досягнення належного рівня володіння іноземною мовою вітчизняними фахівця-

ми, що забезпечує підвищення їх конкурентноздатності на світовому ринку праці.

Подальшим завданням нашого дослідження стане вивчення та аналіз змісту навчальних програм, курсів, планів з іноземної мови для фахівців зовнішньоекономічного профілю Німеччини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Захарова Г. В. Коммуникативный подход к обучению иностранным языкам в Германии// Педагогика. – 2005. – № 3, – с. 96-106.
2. Першукова О. Європейська багатомовність в освіті//Шлях освіти. –2000. – № 4, – С. 24-26.
3. HRK und DAAD zum Europäischen Jahr der Sprachen: Studierende sollten künftig mindestens zwei Fremdsprachen beherrschen. Pressemitteilungen HRK. – 7. November 2001 – HRK/ 47/01/ – http://www.hrk.de/de/presse/95_830.php
4. Mitteilung der Kommission an der Rat, das Europäische Parlament, den Wirtschafts- und Sozialausschuss und den Ausschuss der Regionen. Förderung des Sprachenlernens und der Sprachenvielfalt: Aktionsplan 2004-2006. – Brüssel. – 24.07. 2003. – 32 S.
5. Schröder U. Tzschfner für den Spracherwerb in der beruflichen Bildung//Bildung für Europa. Journal der Nationalen Agentur beim BIBB in Zusammenarbeit mit DAAD und inWent – 6. Oktober 2006. – S. 3
6. Stritzel H. Fremdsprachenunterricht an deutschen Hochschulen – Eine Auswertung der Studien- und Prüfungsordnungen. – April 2001.– 4 S.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ НІМЕЧЧИНИ

Отрощенко Л.С.

У статті розглядаються особливості формування іншомовної професійної компетентності у вищих навчальних закладах Німеччини; здійснюється аналіз ініціатив країни з цього питання.

Ключові слова: іншомовна професійна комунікативна компетентність, професійна освіта, іноземна мова, Німеччина.